

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Скундзя Максим Михайлович

*аспірант кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права
Державного торговельно-економічного університету
м. Київ, Україна*

Міжнародно-правове регулювання захисту від недобросовісної конкуренції в Європейському Союзі (ЄС) складається з актів первинного та вторинного права ЄС, міжнародних договорів та дво або багатосторонніх договорів між країнами.

До актів первинного права ЄС, що регулюють питання захисту від недобросовісної конкуренції відносяться міжнародні договори, а саме Договір про функціонування Європейського Союзу (ДФЕС) та Договір про створення Європейського союзу, які визначають основні принципи протидії недобросовісній конкуренції. В цьому плані найбільш важливим є ДФЕС, адже в ст. 101 та 102 ДФЕС визначено базові критерії поведінки, що несумісна з ринком ЄС та правилами економічної конкуренції, в тому числі, але не виключно дії, які: прямо або опосередковано встановлюють ціни на купівлю або продаж чи будь-які інші торгівельні умови; обмежують або контролюють виробництво, ринки, технічний розвиток або інвестиції; ділять ринки або джерела постачання; застосовують неоднакові умови в еквівалентних правочинах з іншими торговими сторонами, створюючи цим невідгідні для них умови конкуренції; обумовлюють укладання договорів прийняттям іншими сторонами додаткових зобов'язань, які за своєю суттю або згідно з торгівельними звичаями не пов'язані з предметом цих договорів; передбачають зловживання домінуючим становищем на ринку ЄС [ДФЕС, ст. 89].

Система Актів вторинного права ЄС в сфері захисту від недобросовісної конкуренції складається з директив, резолюцій, повідомлень Ради Європейського Союзу, Європейської комісії та актів інших органів, до компетенції яких прямо або опосередковано віднесено питання захисту від недобросовісної конкуренції. В цьому аспекті, акти вторинного права ЄС умовно можна поділити на два блоки:

1) Акти, які безпосередньо регулюють питання захисту від недобросовісної конкуренції, до таких актів віднесені чотири основні Регламенти: Регламент Ради (ЄС) № 1/2003 від 16 грудня 2002 року «Про імплементацію правил конкуренції»; Регламент Ради (ЄС) № 139/2004

від 20 січня 2004 року «Про контроль за концентрацією між підприємствами» (Регламент ЄС про злиття); Регламент Комісії (ЄС) № 330/2010 від 20 квітня 2010 року «Про застосування статті 101(3) Договору про функціонування Європейського Союзу до категорій вертикальних угод та узгоджених дій»; Регламент Комісії (ЄС) № 772/2004 від 27 квітня 2004 року «Про застосування статті 81(3) Договору до категорій угод з передачі технології» та інші галузеві Регламенти та Директиви ЄС.

2) Акти, які регулюють інші питання, але норми таких актів можуть застосовуватись під час розгляду питання щодо порушення чи розгляду судової справи, що стосується захисту від недобросовісної конкуренції, наприклад Регламент Ради ЄС № 600/2014 від 15.05.2014 року «Про ринки фінансових інструментів» чи Регламент Ради ЄС «Про цифрові ринки» № 2022/1925 від 14.09.2022.

Окремим, проте не менш важливим джерелом права є судові рішення Суду справедливості ЄС. Судові рішення є важливими з огляду на формування актуальної судової практики та перегляду рішень Європейської комісії стосовно притягнення до відповідальності підприємств. ЄС притаманна практика формування ініціатив перегляду актів вторинного права ЄС в зв'язку з судовою практикою. Так, неодноразово вносились зміни до Регламентів чи Директив Ради ЄС після набуття чинності практикоутворюючих рішень Суду ЄС.

Варто зазначити, що країни-члени ЄС можуть бути учасниками інших інтеграційних об'єднань, які можуть включати як всі країни ЄС так і інших членів поза межами ЄС. Наприклад Угода про європейський економічний простір (СЄП), яка регулює правовідносини між ЄС, Ліхтенштейном, Ісландією та Норвегією. Ця угода також передбачає правила конкуренції, які є ідентичними правилами, що встановлені в ДФЄС.

Крім цього, держави-члени ЄС є членами Світової організації торгівлі (СОТ), що також передбачає певні спільні правила протидії недобросовісній конкуренції. Також, члени ЄС можуть брати участь в Конференції ООН з питань торгівлі та розвитку (ЮНКДАТ) або самостійно укладати міжнародні дво або багатосторонні договори щодо врегулювання питання захисту конкуренції чи боротьби проти проявів недобросовісної конкуренції [Смирнова К. В., ст. 134].

Основним органом, до компетенції якого віднесено питання захисту конкуренції є Європейська комісія (Комісія). Комісія наділена виключними повноваженнями приймати рішення, що стосуються питання захисту конкуренції, дозволу на узгоджені дії, концентрацію, виносити рішення щодо притягнення до відповідальності підприємств та вчиняти інші, передбачені актами дії. Однак, в системі компетентних органів щодо захисту економічної конкуренції в ЄС існують також національні компетентні органи. До повноважень національних компетентних органів, зазвичай, належить розгляд справ, рішення щодо

яких не може мати вплив на весь спільний ринок ЄС. Наприклад, якщо концентрація внаслідок злиття двох підприємств може мати за наслідок суттєвий вплив на конкуренцію на спільному ринку ЄС або в декількох країнах ЄС дозволи на таку концентрацію будуть розглядатися безпосередньо Комісією. Якщо вплив мінімальний і стосується обмеженого ринку – розгляд таких справ буде в межах компетенції відповідного національного органу.

Таким чином, система міжнародно-правового регулювання захисту від недобросовісної конкуренції побудована на застосуванні по-перше актів первинного та вторинного права ЄС, міжнародних галузевих договорів, дво або багатосторонніх договорів. Також, важливим в системі міжнародно-правового регулювання захисту від недобросовісної конкуренції є Суд ЄС та судова практика.

Література:

1. Регламент Ради (ЄС) №139/2004 від 20 січня 2004 року «Про контроль за концентрацією між підприємствами» (Регламент ЄС про злиття) / EUR-lex. URL: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0139&qid=1733156226292>
2. Регламент Комісії (ЄС) № 330/2010 від 20 квітня 2010 року про застосування статті 101(3) Договору про функціонування Європейського Союзу до категорій вертикальних угод та узгоджених дій. / EUR-lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32010R0330&qid=1733156396013>
3. Регламент Комісії (ЄС) № 772/2004 від 27 квітня 2004 року про застосування статті 81 (3) Договору до категорій угод з передачі технологій. / EUR-lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0772&qid=1733156423320>
4. Договір про функціонування Європейського Союзу/ Верховна Рада України/ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
5. Смирнова К.В. 2021 Основи права конкуренції Європейського Союзу та «Європеїзація» конкуренційного права України. навч. посіб. / К. В. Смирнова. К. : ВПЦ "Київський університет", 2021. 223 с.
6. Регламент Ради (ЄС) № 1/2003 від 16 грудня 2002 року «Про імплементацію правил конкуренції»/ EUR-lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2003/1/oj>
7. Регламент Ради (ЄС) № 600/2014 від 15.05.2014 року «Про ринки фінансових інструментів»./ EUR-lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0600&qid=1733156087074>
8. Регламент Ради ЄС № 2022/1925 від 14.09.2022 «Про цифрові ринки»./ EUR-lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj>